

SAMEN GROEN EN SOCIAAL

Verkiezingsprogramma

GroenLinks provincie Groningen

2023-2027

INHOUD

Voorwoord 3

Korte inhoud 4

Hoofdstuk 1. Eerlijke en groene energie 6

Hoofdstuk 2. Landbouw en natuur 11

Hoofdstuk 3. Duurzame mobiliteit 17

Hoofdstuk 4: Een eerlijk en solidair Groningen 21

Hoofdstuk 5. Duurzame economie 26

Hoofdstuk 6. Besturen van onderop en financiën in balans 28

Onze kandidaten 30

Dit programma is vastgesteld in de Algemene Ledenvergadering op 5 november 2022

VOORWOORD

Beste lezer,

Voor u ligt het programma 'Samen groen en sociaal' van GroenLinks voor de Provinciale Statenverkiezingen van 2023 in Groningen.

Ik ben enorm trots op wat er ligt. Inhoudelijk zijn wij er duidelijk over: wij willen dat iedere Groninger de energierekening kan betalen, toegang heeft tot voorzieningen zoals goed openbaar vervoer en zorg en kan genieten van groen in de buurt. Werk en een inkomen waarmee iedereen volwaardig mee kan doen in onze maatschappij. Wij willen een provincie waarin iedereen dezelfde kansen krijgt en waar geen ruimte is voor discriminatie of uitsluiting.

Daarvoor zijn veranderingen noodzakelijk zoals een eerlijke energietransitie. Dat levert niet alleen een aangename temperatuur in huis op, maar ook stopt het buiten de verdere klimaatverandering. Want we moeten minder broeikasgassen uit gaan stoten. Ook in Groningen is klimaatverandering al merkbaar door toenemende hoosbuien en droogte.

Als we onze mooie provincie niet anders inrichten dan kunnen we er over 100 jaar niet meer wonen zoals nu. Door meer ruimte te maken voor water, door meer bomen te planten om hitte tegen te gaan en anders te gaan bouwen kunnen we hier wél blijven wonen. GroenLinks durft keuzes te maken die het dagelijks leven voor iedere Groninger comfortabeler maken, door (energie)armoede aan te pakken en door mijnbouwactiviteiten die de leefbaarheid van de inwoners ernstig aantast - zoals gas- en zoutwinning - in de provincie niet alleen te stoppen, maar ook een effectieve schadeafhandeling in gang te zetten.

Maar ook door keuzes te maken waarmee een duurzame toekomst gewaarborgd is. Door ruimte te bieden aan duurzame energieprojecten voor en door inwoners en door schaalvergroting van eiwitrijke en zilte teelt.

Wij nemen hierin onze verantwoordelijkheid.

Voor een eerlijke, duurzame en groene samenleving nu en in de toekomst. Voor iedere Groninger!

Groningen, 25 december 2022
Melissa van Hoorn
Lijsttrekker

KORTE INHOUD

EERLIJKE EN GROENE ENERGIE

Het snel veranderende weer (grote droogte en overstromingen) en de snelle stijging van de zeespiegel laten ons zien dat de klimaatverandering nog sneller gaat dan we dachten. Er moeten dus grote stappen worden gezet in de energietransitie. GroenLinks wil dat we in de provincie Groningen in 2030 alle energie halen uit zon, wind, restwarmte van fabrieken, aardwarmte en biogas. Groningen wordt dé waterstofregio. Groene waterstof wordt een belangrijke energiedrager als grondstof voor de chemische industrie en in de zware mobiliteit. Inwoners en bedrijven kunnen zelf veel doen aan de energietransitie. Te beginnen met isoleren en daarna zelf duurzame energie opwekken. Voor mensen die te weinig geld hebben komt er ondersteuning. Woningcorporaties moeten haast maken met de verduurzaming, zodat huurders met minder energie(kosten) hun huishouden draaiende kunnen houden. Windmolenparken en zonneparken komen alleen op plekken waar ze weinig overlast opleveren en mensen die in de buurt wonen gaan mee profiteren van de opbrengst.

LANDBOUW EN NATUUR

De problemen in de landbouw en in de natuur zijn groot; vooral stikstof zorgt ervoor dat de natuur achteruitgaat en dat de boer geen perspectief heeft. GroenLinks wil daarom snel een grote transitie in de landbouw met minder vee, meer natuur en andere inkomstenbronnen voor de boer. Dat betekent dat boeren in hun manier van werken meer rekening gaan houden met de natuur. GroenLinks wil meer biologische en natuurinclusieve landbouw zodat de bedreigde weide- en akkervogels en de insecten weer plekken vinden om te leven. In het verlengde daarvan zijn wij tegen megastallen en intensieve veehouderij. Voor de natuurgebieden, waarvan er gelukkig steeds meer komen, is het vooral belangrijk dat ze goed met elkaar verbonden worden. De Waddenzee moet beter beschermd worden. Klimaatadaptatie moet het uitgangspunt worden voor de ruimtelijke ontwikkeling in Groningen. Daarbij wordt rekening gehouden met zeespiegelstijging, overstromingen en perioden van grote droogte.

DUURZAME MOBILITEIT

GroenLinks gelooft in het openbaar vervoer en de fiets. Als je voor die vervoersmiddelen voldoende aanbod schept, dan komen mensen makkelijker uit hun auto. Openbaar vervoer is vaak sneller en in elk geval milieuvriendelijker. Dat laatste geldt zeker voor de fiets, die ook nog eens gezondheidswinst oplevert. Auto's kunnen volgens GroenLinks in de komende jaren overstappen van fossiele brandstoffen naar elektrisch. Dat leidt in elk geval tot een forse vermindering van de CO₂-uitstoot. Het vliegveld Eelde moet gesloten worden. Vliegen is niet alleen een sterk vervuilende manier van vervoeren, het vliegveld wordt al tientallen jaren met veel subsidie op de been gehouden. Dat geld kan beter worden besteed aan de Lelylijn - een snelle treinverbinding met de Randstad - aan de Nedersachsenlijn van Groningen via Stadskanaal en Ter Apel naar Emmen en de Wunderline naar Bremen en Hamburg.

EEN EERLIJK EN SOLIDAIR GRONINGEN

In de provincie Groningen moet het voor iedereen prettig leven zijn. In Groningen is er geen ruimte voor discriminatie of uitsluiting op welke grond dan ook. GroenLinks vindt het belangrijk dat zowel in Stad als Ommeland voorzieningen zoals onderwijs, cultuur, sport en gezondheidszorg eenvoudig en voor iedereen toegankelijk zijn. Daar hoort werkgelegenheidsbeleid ook bij. Het schiet niet op met de herstel- en versterkingsplannen voor het aardbevingsgebied. We zijn daar inmiddels tien jaar mee bezig. Terwijl er haast geboden is, gaat het allemaal stroperig. De gaswinning gaat wat GroenLinks betreft in 2023 naar nul, schade wordt ruimhartig en zonder veel bureaucratische poespas vergoed en de versterking en verduurzaming van woningen wordt in overleg met de bewoners sneller

opgepakt. Asielzoekers worden goed opgevangen en mogen daarom nergens buiten op de grond slapen, zoals in Ter Apel is gebeurd.

DUURZAME ECONOMIE

Nadat we eeuwenlang grondstoffen aan de natuur hebben onttrokken breekt nu de tijd aan dat we gaan nadenken over hergebruik van wat we al hebben binnengehaald. De economie wordt circulair. Dat is niet eenvoudig, maar we kunnen bijvoorbeeld bij het ontwerpen van producten al rekening houden met de manier waarop we ze na gebruik opnieuw als grondstof kunnen hergebruiken. Om dat te bereiken gaan bedrijven en onderwijsinstellingen meer samenwerken. Daarnaast moet er gezocht worden naar vervanging voor fossiele grondstoffen (groene chemie). Daar ligt een mooie en nieuwe taak voor de landbouw. In de energietransitie is er veel behoefte aan technisch geschoold personeel, dat er te weinig is; daar moet iets aan gebeuren. De winning van gas en zout uit de Groninger bodem wordt stopgezet.

BESTUREN VAN ONDEROP EN FINANCIËN IN BALANS

De provincie Groningen zoekt in de visie van GroenLinks vergaande samenwerking met andere organisaties (gemeenten, waterschappen, bedrijven, onderwijsinstellingen) op basis van gelijkwaardigheid. Daarvoor zijn gemeenten nodig die krachtig genoeg zijn om als gelijkwaardige partner op te treden. Door open te staan voor en mee te werken aan initiatieven van onderop stromen er nieuwe ideeën binnen en is er meer draagvlak voor provinciaal beleid.

Meer weten?

1. Lees de rest van het programma.
2. Kijk op onze website <https://provinciegroningen.groenlinks.nl>
3. Zie onze facebookpagina: <https://www.facebook.com/groenlinksprovinciegroningen>

HOOFDSTUK 1. EERLIJKE EN GROENE ENERGIE

Het klimaat verandert in hoog tempo en de gevolgen worden steeds duidelijker. Hoe gaan we om met extreem weer, stijgende temperaturen, zeespiegelstijging, energieverbruik en de vormen van energie die we gebruiken? GroenLinks Groningen wil dat iedereen uiteindelijk gaat profiteren van een eerlijke energietransitie. We willen allemaal gezond wonen in een huis dat goed geïsoleerd is met een lage energierekening. GroenLinks wil dat de duurzame toekomst voor iedereen binnen handbereik komt en ziet de energietransitie als middel om bij te dragen aan de brede welvaart. Wij willen voor de Nederlandse energievoorziening niet afhankelijk zijn van twijfelachtige buitenlandse regimes. De negatieve gevolgen van deze afhankelijkheid worden sinds de oorlog in Oekraïne steeds duidelijker. GroenLinks zet zich in om Nederland onafhankelijk te maken door te investeren in hernieuwbare en duurzame energie.

ENERGIE VOOR IEDERE GRONINGER

De meest duurzame energie is energie die we niet hoeven op te wekken. De provincie Groningen moet dus vol inzetten op de besparing van energie. Veel Groningers kunnen deze investeringen momenteel niet betalen. GroenLinks wil dat iedereen de mogelijkheid krijgt om te investeren in verduurzaming van je woning, of je nu eigenaar of huurder bent, met structurele oplossingen. De inwoners van Groningen worden gestimuleerd om zonnepanelen op hun eigen huis te plaatsen. De huidige regelingen voor zonnepanelen worden vanaf 2025 minder gunstig gemaakt door het kabinet. De provincie gaat de inwoners van Groningen zoveel mogelijk stimuleren om gebruik te maken van de huidige, gunstige regelingen.

Draagvlak is cruciaal om de energietransitie op een eerlijke manier te laten plaatsvinden. De provincie steunt energiecoöperaties die aan de slag gaan met het opwekken van zonne- en windenergie. De provincie zorgt dat kennis over duurzame opwekking van energie met energiecoöperaties kan worden gedeeld in een netwerk van lokale initiatieven en gemeenten. Ook gemeenten zonder coöperaties kunnen hierin meedoen om te leren van opgedane ervaring uit andere gemeenten. Kennisuitwisseling over de vraag hoe iedereen kan profiteren van lokale energieopwekking staat daarbij centraal. Inwoners moeten goede begeleiding kunnen krijgen bij het oprichten van een energiecoöperatie.

ENERGIETRANSITIE

De energietransitie biedt grote kansen aan de provincie Groningen. De energietransitie bestaat uit het inzetten van een combinatie van zon- en windenergie (op zee en op land), geothermie, groene waterstof als drager en batterijopslag. Kernenergie valt uitdrukkelijk niet onder de noemer hernieuwbare energie, de bron voor kernenergie is immers niet hernieuwbaar. GroenLinks sluit kernenergie dus nadrukkelijk uit. Ten aanzien van gaswinning is het eerlijke verhaal dat een groot deel van de Groningers de komende tijd nog afhankelijk is van aardgas om hun huizen te verwarmen. GroenLinks wil dat er geen aardgas meer gewonnen wordt uit het Groninger veld of wordt geïmporteerd uit Rusland. Daarom zullen er wat betreft gas en elektriciteit alternatieve bronnen moeten worden gevonden.

WATERSTOF

Onze inzet is dat zoveel mogelijk groene stroom direct gebruikt wordt in het elektriciteitsnetwerk waardoor de uitstoot van fossiele bronnen zoveel mogelijk wordt beperkt. De provincie stimuleert de inzet van de nog schaars beschikbare groene waterstof daar waar er geen duurzamer alternatief voor handen is. Dit is met name in de industrie en in de zware mobiliteit.

We zetten Groningen op de wereldkaart als waterstofregio (Hydrogen Valley). Groningen blijft koploper in de energietransitie. De offshore opgewekte energie in de provincie Groningen wordt op zo'n manier gebruikt dat de brede welvaart van de inwoners van Groningen groter wordt.

Bij het aanlanden van windenergie die op zee is opgewekt wordt een kabeltracé gekozen dat toekomstgericht is, waarbij de effecten op de Waddenzee minimaal zijn. Hierbij kijken we naar de totale hoeveelheid energie die we voor de toekomst verwachten nodig te hebben. Er moet een goede balans gevonden worden tussen de stroom rechtstreeks transporteren naar land en het maken van groene waterstof op zee.

De provincie Groningen heeft in de Regionale Energiestrategie afgesproken om in 2030 per jaar 5,7 TWh aan grootschalige hernieuwbare energie op te wekken. Met de huidige plannen halen we 6,4 TWh. Deze plannen gaan we niet naar beneden bijstellen.

De energietransitie geeft kansen aan de ondernemers van Groningen en biedt veel werkgelegenheid. De provincie stelt daarom meer investeringssubsidies beschikbaar aan bedrijven die bijdragen aan de energietransitie.

NETCAPACITEIT & RUIMTECLAIMS

Het is moeilijk om de duurzaam opgewekte energie toe te voegen aan het elektriciteitsnet. GroenLinks wil dat de netcapaciteit voor de toekomst op orde wordt gebracht. Bypasses, opslag en slimme stroomafname door bijvoorbeeld slimladen zijn hier onderdelen van. Hierover moeten afspraken gemaakt worden met TenneT en Enexis. Tot die tijd dient de provincie op korte termijn te mogen bepalen welke grote energievragers als eerste aangesloten wordt.

Daarbij is het belangrijk dat gestreefd wordt naar een zo efficiënt mogelijke energiemix tussen zon- en windenergie; dit scheelt enorm veel uitbreidingen van het netwerk en dus kosten. Als een bedrijf grote investeringen vraagt in de energie-infrastructuur, mag de provincie hier financiële en maatschappelijke eisen aan stellen.

Als er in de provincie een initiatief komt voor een zonnepark moet de provincie stimuleren dat de biodiversiteit hiervan gaat profiteren. Daarnaast is GroenLinks een groot voorstander van meervoudig ruimtegebruik bij zonneparken, bijvoorbeeld zonnepanelen over parkeerplaatsen en water, of het verticaal plaatsen van panelen in combinatie met bijvoorbeeld agrarische activiteiten.

WARMTETRANSITIE

We willen het energieverbruik voor het verwarmen van woningen fors verminderen. De warmtetransitie heeft hoge prioriteit. Om minder aardgas te gebruiken zal een groot deel van de warmtevraag geëlektrificeerd moeten worden in combinatie met het gebruik van

biogas en restwarmte van energie in warmtenetten. Per stad, dorpskern of buitengebied wordt bekeken of een warmtenetwerk haalbaar is op basis van welke bron en de afstand tot die bron. Alternatieve warmtebronnen, zoals geothermie en aquathermie, zijn opties onder voorwaarde dat er rekening wordt gehouden met de natuur en de veiligheid van de leefomgeving. Publieke participatie in een warmtebedrijf of de oprichting van een Provinciaal Warmtebedrijf behoren tot de mogelijkheden. Maar we sluiten niet op voorhand uit dat marktpartijen hierin een nuttige rol kunnen vervullen.

BEDRIJVEN

Bedrijven hebben samen met de overheid een voorbeeldfunctie en moeten verplicht worden om energiebesparende maatregelen en maatwerkoplossingen uit te voeren. Daarbij moet de provincie het gebruik van zonnepanelen op daken van bedrijfspanden, en innovatieve en collectieve manieren van opslag stimuleren zoals bijvoorbeeld met batterijen of groene waterstof. Dit kan de grote investeringen in het netwerk door Enexis en Tennet deels verminderen. Onderzoek hiernaar wordt actief door de provincie gesteund.

Zon op dak heeft grote potentie voor onder andere bedrijventerreinen. Hiermee kan worden voorkomen dat goede landbouwgrond wordt gebruikt voor zonneparken. Daarbij kan zon op dak bij bedrijven- en industrieterreinen zorgen voor lagere investeringskosten in het energienetwerk. Dit omdat een groot deel van de opgewekte stroom rechtstreeks door de bedrijven zelf op het bedrijventerrein gebruikt kan worden.

Het vervangen van asbestdaken door daken met zonnepanelen op onder andere agrarische schuren en het gebruik van kleine windturbines bij agrarische bedrijven leidt tot opwekking en gebruik op dezelfde plek. Verder biedt het plaatsen van zonneparken op voormalige agrarische bouwgrond kansen voor extra duurzame opwekking.

GroenLinks wil

ENERGIE VOOR IEDERE GRONINGER

1. De provincie zorgt dat energiearmoede verdwijnt door het verstrekken van renteloze leningen (of een fonds) voor structurele energiebesparende isolatiemaatregelen, (hybride) warmtepompen en zonnepanelen aan woningcorporaties en huishoudens met lage- en middeninkomens.
2. GroenLinks vindt dat de provincie moet eisen dat 50% van het eigendom van zonneparken en windparken in handen moet komen van de Groningers. We willen een standaard regeling waarmee iedereen kan profiteren van de opgewekte energie. Een deel van de winst komt in een sociaal fonds dat ten goede komt aan de gemeenschap.

3. GroenLinks wil dat de provincie een actieprogramma energiebesparing gaat opzetten, zodat bedrijven en verhuurders van woningen energiebesparende maatregelen treffen.
4. We zullen particulieren met een voorlichtingscampagne stimuleren om zoveel mogelijk gebruik te maken van de huidige gunstige regeling voor zonnepanelen op daken.
5. De provincie stimuleert participatie in energieprojecten voor draagvlak in de omgeving. Daarom wordt een volgorde van participatiemogelijkheden aangehouden: 1) mede-eigenaarschap > 2) financiële deelneming > 3) omgevingsfondsen > 4) omwonendenregeling.
6. GroenLinks wil dat de provincie samen met energiecoöperaties een plan maakt met daarin hoe, waar en wanneer versneld duurzame energie kan worden geproduceerd.

ENERGIETRANSITIE EN WATERSTOF

7. GroenLinks wil dat er geen aardgas meer gewonnen wordt in Groningen. Daarom wil GroenLinks dat er energie bespaard wordt en andere manieren van verwarmen en energie opwekken toegepast worden. Hiervoor is het nodig dat de huidige wet- en regelgeving, die geheel op fossiele energie gericht is, wordt aangepast aan duurzame energie. De marktwerking in de energiemarkt moet hierop aangepast worden.
8. GroenLinks wil Groningen als wereldwijd koploper op het gebied van waterstof, zodat we minder gas nodig hebben en we duurzaam elektriciteit en warmte kunnen produceren. GroenLinks ziet Groningen als dé waterstofregio.
9. Bij het aanlanden van groene stroom van zee moeten de natuurwaarden van de Waddenzee zoveel mogelijk worden ontzien.
10. Lokale ondernemers worden gestimuleerd om mee te doen aan duurzame energieprojecten via maatschappelijke tenders. De provincie stelt daaraan voorwaarden: vroegtijdige participatie, omvang en plaatsing van zonne- en windparken, inpasbaarheid landschap, de zorg voor natuur en biodiversiteit, etc. Al in een vroeg stadium wordt aan omwonenden, energiecoöperaties, natuur- en landschapsorganisaties en bedrijven gevraagd welke ruimtelijke en maatschappelijke voorwaarden zij belangrijk vinden voor de tender.
11. GroenLinks wil dat het mogelijk blijft voor lokale initiatieven om windparken te ontwikkelen buiten de concentratiegebieden zoals opgesteld door de provincie. Als voorwaarde voor deze steun eist de provincie een goede ruimtelijke inpassing, aanspraak met natuur- en landschapsorganisaties, netwerkefficiëntie en bovengemiddeld maatschappelijk draagvlak.
12. Bij het vergunnen van windparken moet als eis worden gesteld dat bijvoorbeeld een radar- of transpondersysteem wordt gebruikt zodat de verlichting alleen aangaat als er een vliegtuig nadert.
13. GroenLinks wil dat de provincie een heldere provinciale visie ontwikkelt op de landschappelijke inpassing van windparken en zonneparken in aanspraak met gemeenten en organisaties, waaronder natuur- en milieuorganisaties.

NETCAPACITEIT & RUIMTECLAIMS

14. We agenderen de netcapaciteitsproblematiek bij het rijk en streven naar een energiemix die past bij het bestaande energienetwerk.
15. Zonneparken worden zo veel mogelijk in de ruimte ingebed waarbij meervoudig ruimtegebruik het credo is.
16. Om optimaal gebruik te maken van het energienet wordt ingezet op het stimuleren van het opslaan van overvloedige energie in batterijen.

WARMTETRANSITIE

17. We willen ons als provincie inzetten om de warmtevraag te beperken door in te zetten op isoleren. We willen alleen secundaire houtstromen en laagwaardige producten gebruiken als biomassa voor verbranding en vergisting. Waarbij dit niet ten koste mag gaan van natuurwaarden waar ook ter wereld.

18. De provincie stuurt op voldoende beschikbare infrastructuur en verkiest slim gebruik van restwarmte boven nieuwe bronnen.

BEDRIJVEN

19. GroenLinks wil dat bedrijven en agrariërs nog actiever gestimuleerd worden om zonnepanelen op hun eigen dak neer te leggen en dit verplicht stellen bij nieuwbouw van bijvoorbeeld agrarische schuren.
20. GroenLinks zorgt samen met rijk en gemeenten ervoor dat bedrijven de mogelijkheid krijgen om hun energiegebruik te verminderen en te verduurzamen.

HOOFDSTUK 2. LANDBOUW EN NATUUR

Geen natuur betekent geen voedsel. In het proces naar gezond voedsel voor iedereen zijn verschillende vormen van landbouw nodig. GroenLinks gaat voor kwaliteit: betere producten, dierenwelzijn en de natuur. Een omslag in de hele voedselketen is nodig: van boer tot consument, van bank tot supermarkt. De provincie speelt hierin een cruciale rol en die rol moeten we oppakken, zodat de landbouw in Groningen toekomstbestendig en natuurinclusief wordt. Bij natuurinclusieve landbouw wordt de biodiversiteit versterkt, flora en fauna bevorderd en het bodemleven verbeterd. Waarbij gezond en duurzaam voedsel betaalbaar en bereikbaar blijft voor iedereen en de boer een fatsoenlijk inkomen krijgt. Gezien de grote problemen in de landbouw op dit moment, o.a. door de stikstofproblematiek, is nu de tijd rijp om grote stappen te zetten in de landbouwtransitie.

PERSPECTIEF VOOR DE BOER

GroenLinks wil het beste voor de boer en de natuur, waarbij de boer perspectief krijgt voor de langere termijn. De biodiversiteit moet verbeterd worden. Tegelijk worden er eisen gesteld aan kwaliteit van milieu, water, bodem en klimaat. Dit betekent een uitbreiding van het takenpakket van de boer met natuur-, bodem- en waterbeheer.

Om de landbouwtransitie mogelijk te maken, wil GroenLinks een provinciaal transitiefonds opzetten. Naast deze financiële ondersteuning, bieden we boeren ook juridische en sociale ondersteuning.

Toekomstbestendige natuurinclusieve landbouw betekent dat de bodem verbeterd moet worden, dit is de basis van de natuur, onze leefomgeving en ons voedsel. Daarom is een gedeputeerde bodemtransitie en eiwittransitie nodig, die stuurt op een gezonde bodem met veel leven, waterbeheer, vasthouden van CO₂ en op het verminderen van de consumptie en productie van vlees.

GroenLinks vindt dat er geen ruimte is voor Intensieve veehouderij (varkens, kippen en kalveren, met uitzondering van biologisch gehouden dieren), (sier)bloementeel en ook dat het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen stevig moet worden verminderd.

GroenLinks wil meer ruimte voor weidevogels, akkervogels, bloeiende planten en insecten op de weilanden en akkers in Groningen.

Stikstof

Het verminderen van de uitstoot van stikstof en ammoniak is een grote uitdaging voor onze samenleving. Industrie, weggebruiker en de agrarische sector moeten allemaal de uitstoot van stikstof verminderen. Waarbij het grootste gedeelte uit de veeteelt moet komen. De te hoge uitstoot heeft gevolgen voor de natuur, onze gezondheid en onze leefomgeving. De natuur wordt minder divers, omdat zeldzame planten verdwijnen. De bodem wordt te voedselrijk waardoor verschillende planten sterven. Hierdoor verdwijnen weer diersoorten.

GroenLinks wil een dusdanige vermindering van stikstofuitstoot in 2030 dat de natuur niet meer belast wordt. We sluiten ons aan bij de landelijke doelstelling van 50%, maar dat kan in sommige gevallen meer of minder betekenen. De provincie moet duidelijke doelen stellen voor de reductie in een gebied. Door middel van een gebiedsproces met andere overheden, agrariërs, natuur- en maatschappelijke organisaties wordt er een plan gemaakt voor de manier waarop stikstof gereduceerd moet worden. Aan dat plan worden ook doelen gekoppeld op het gebied van klimaat, water en biodiversiteit. GroenLinks ziet dat vermindering van stikstofuitstoot vooral bereikt kan worden door minder vee. Intern salderen moet veranderd worden bij grote industriële bedrijven. Niet-gebruikte vergunningen en niet-gebruikte ruimte binnen een vergunning moeten ingetrokken worden. Anders kan de stikstofuitstoot verhoogd worden: dat is ongewenst en moet tegengegaan worden.

GroenLinks wil dat de provincie boeren helpt als ze willen omschakelen of stoppen; hiervoor kan het landbouwtransitiefonds gebruikt worden. Als agrarische bedrijven opgekocht worden of stoppen, willen we dat de provincie het voorkeursrecht gebruikt, waarbij de opgekochte gronden die dichtbij natuurgebieden liggen gebruikt worden voor natuur. Op gronden die verder weg liggen dan circa één kilometer van Natura 2000 gebieden mag nieuwe bedrijvigheid plaatsvinden, mits het inpasbaar is in het landschap en de stikstofdoelen. Wij zien hierbij dat er wel plek voor duurzame en natuurinclusieve landbouw is. Ook de industrie, het verkeer en scheepvaart moeten hun bijdrage leveren aan de reductie van de stikstofuitstoot.

Voedselagenda

Gezond en duurzaam eten is beter voor iedereen. Toch is dit niet voor iedereen bereikbaar. GroenLinks wil dat de provincie Groningen een provinciale voedselagenda opstelt. De basis voor de voedselagenda is het nieuwe normaal: veel minder vlees en meer plantaardig eten (eiwittransitie). Daarnaast wordt ook gewerkt aan kortere ketens en meer lokale en regionale afzet van voedsel. We brengen inwoners, boeren, horeca etcetera bij elkaar om samen aan de slag te gaan met duurzaam voedsel, tegen een eerlijke prijs. We sluiten hierbij aan bij de voedselagenda van de gemeente Groningen.

RUIMTELIJKE ORDENING EN LANDSCHAP

Het landelijk gebied van Groningen zal snel een grote stap moeten maken naar een duurzame toekomst. Schoon water, een levende bodem en een rijke natuur zijn de basis waarop duurzame landbouw kan plaatsvinden. De landbouw dient zich aan te passen aan het landschap in plaats van andersom.

De provincie Groningen stimuleert de aanleg van landschapselementen zoals houtwallen, akkerranden, bosjes en natuurvriendelijke oevers door het instellen van een provinciaal landschapsfonds. De provincie zet ook nóg meer in op natuurvriendelijk beheer van dijken, wegbermen en oevers van watergangen als leefgebied van bijzondere planten en dieren, en op het stimuleren van het behoud en de aanleg van landschapselementen zoals heggen, hagen en houtwallen.

De provincie stimuleert de groene energietransitie door vogelvriendelijk ontwerp van wind- en zonneparken en staat geen wind- en zonneparken toe in kwetsbare natuurgebieden zoals het Natuurnetwerk Nederland, Natura 2000 gebieden en weidevogelkerngebieden. De provincie past een natuurinclusieve planvorming standaard toe bij plannen voor stedenbouw, recreatie en infrastructuur. De provincie Groningen zorgt voor een betere bescherming van kerngebieden voor weidevogels en akkervogels door een verbod op woningbouw en stedelijke ontwikkeling in deze gebieden op te nemen als onderdeel van de provinciale Omgevingsvisie.

Bij de inrichting van steden en dorpen kan meer worden gedaan met groen: tegels inruilen voor gras, tuinen, bomen, groene daken, groene gevels (verticale tuinen). Ook kunnen er bij nieuwbouw en renovatie standaard nestkasten voor vogels en vleermuizen worden opgehangen. De provincie kan gemeenten stimuleren om dit (nog) beter op te pakken. Wegen kunnen met groene geluidswallen worden afgeschermd, er kunnen langs wegen meer bomenrijen worden aangeplant (wel verschillende soorten bomen) en bedrijventerreinen kunnen vergroend worden, bijvoorbeeld door standaard minimaal 10% groen per inrichting voor te schrijven. Op geschikte plekken zoals in Westerwolde, Gorecht, Westerkwartier en delen van de Veenkoloniën worden nieuwe bossen aangeplant. Door meer bomen aan te planten wordt de omgeving mooier en bovendien koeler, zeker in steden en dorpen. Hierdoor wordt ook een bijdrage geleverd aan de strijd tegen klimaatverandering.

KLIMAATADAPTATIE: WATER ALS LEIDEND PRINCIPE

Nederland is een deltalandschap van grote rivieren die uitmonden in de Waddenzee en de Noordzee. Ook de provincie Groningen maakt hier onderdeel van uit. Hierdoor bestaat de provincie uit een combinatie van hoofdzakelijk zeeklei en zandgronden die beiden hun eigenschappen en geschiktheid hebben wat betreft gebruik voor landbouw, woningbouw, natuur en industrie.

De vorige eeuw heeft in het teken gestaan van het snel afvoeren van regenwater en het verlagen van de grondwaterstand voor de landbouw.

Doorklimaatverandering (zeespiegelstijging, grote droogte en intense buien) is het niet langer mogelijk om door te gaan met het verdiepen van kanalen en verhogen van dijken zonder dat de kosten de pan uit rijzen. We moeten meer meebewegen met ons watersysteem. In Groningen hebben we als gevolg van klimaatverandering vooral last van wateroverlast, maar de laatste tien jaar ook van

perioden van droogte. We moeten meer regenwater vasthouden en in tijden van droogte en watertekort spaarzaam omgaan met water.

GroenLinks wil dringend een integrale provinciale visie over het beheer van water, om daarmee de komende decennia de kwaliteit en kwantiteit van ons drink- en oppervlaktewater te garanderen.

We willen geen versoepeling van de doelen voor de Kaderrichtlijn Water en ook geen uitstel van de uitvoering van de KRW-maatregelen. Hiervoor zal de landbouw minder meststoffen moeten gebruiken.

Een natuurlijk waterpeilbeheer is bepalend voor de functies die er kunnen plaatsvinden, niet alleen voor natuurherstel maar ook als klimaatmaatregel om verdroging en inklinking van de bodem tegen te gaan. In de provincie Groningen moet meer opslag van water voor droge periodes worden gerealiseerd, zoals nu al in het Westerkwartier gebeurt. Gebieden met een bufferwerking dienen goed gecombineerd te worden met het versterken van biodiversiteit en landschapselementen.

We maken ons sterk voor het behoud van veenweidegebieden. Zo blijven Groninger landschappen in stand, wordt uitstoot van CO₂ voorkomen en verdroging/verzakking van de bodem tegengegaan.

GroenLinks wil dat bedrijven die veel water gebruiken hun gebruik verminderen, zodat gewaarborgd wordt dat zowel de natuur als de waterkwaliteit er niet onder leiden.

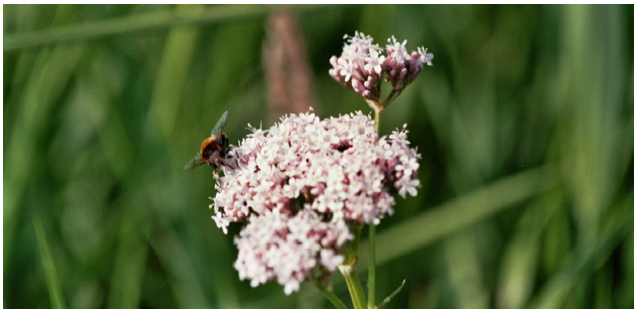
WADDENZEE

De Waddenzee is een uniek natuurgebied en Unesco werelderfgoed. Wij moeten dit beschermen en ecologie boven economie stellen.

GroenLinks wil dat de gebieden waar de vissers niet mogen vissen vergroot worden, mede door visvergunningen op te kopen. Wij zetten in op een verdere verbreding van de 'visie op duurzame visserij in de Waddenzee'. Dit betekent dat andere vormen van visserij alleen wordt toegelaten als dit duurzaam wordt uitgevoerd, zodat de vogels op het Wad hun 'voedselbank' behouden. Dit geldt bijvoorbeeld voor handmatig kokkels en oesters rapen.

Daarnaast dient er geen grondstofwinning in de Waddenzee plaats te vinden (gas, schelpen, zout). Leidingen vanaf windparken op zee dienen aangelegd te worden daar waar de natuur in de Waddenzee zo weinig mogelijk wordt geschaad.

BIODIVERSITEIT

In Groningen is de afgelopen jaren veel nieuwe natte natuur aangelegd (Midden Groningen/Roegwold, polders rond Zuidlaardermeer en Leekstermeer, waterberging Westerkwartier). Daarnaast hebben we langs de kust parels zoals het Lauwersmeer, de Waddenkust en de Dollard. Daarbuiten is het slecht gesteld met de natuur en biodiversiteit in Groningen.

De biodiversiteit gaat er al jaren sterk achteruit. Dit vraagt om actie.

GroenLinks vindt dat de provincie een integraal Provinciaal Actieprogramma Biodiversiteit moet gaan opstellen en uitvoeren. Dit programma vormgeven in samenhang met acties ten aanzien van stikstof, water, klimaatadaptatie en natuurherstel. In Groningen dient elke ontwikkeling bij te dragen aan biodiversiteitsherstel. We zorgen voor een betere bescherming van kerngebieden, kansgebieden of parels voor de natuur.

Verbinding van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden is cruciaal. Eerdere plannen hiervoor zijn de laatste decennia verdampt. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt zo spoedig mogelijk gerealiseerd in de komende Statenperiode, inclusief brede verbindingzones. Daarnaast willen we meer groenblauwe dooradering van het landschap in de vorm van waterwegen, houtwallen, of natuurlijke graslanden in landelijk gebied. Zo wordt de biodiversiteit vergroot in heel Groningen.

De provincie Groningen geeft zelf het goede voorbeeld door het beheer van haar eigen groen af te stemmen op het bereiken van een zo groot mogelijke soortenrijkdom. Het landschap, de bermen en het openbaar groen worden zo ingericht en beheerd dat ze aantrekkelijk zijn voor onze flora en fauna. Het maaibeleid is erop gericht dat een diverse groep planten kan bloeien en hun zaden kan verspreiden. Dit is ook goed voor allerlei insecten en vogels.

De provincie Groningen is cruciaal voor allerlei vogels. GroenLinks maakt zich hard voor een betere bescherming van de boerenlandvogels en voor uitbreiding van het areaal duurzaam beheerd weidevogel- en akkervogelgebied. Verder zetten we ons in voor de uitvoering van beschermingsplannen voor weidevogels en akkervogels (Aanvalsplan Grutto en Actieplan Akkervogels Groningen). We geven hierbij in het bijzonder aandacht aan typisch Groninger soorten, zoals de patrijs, veldleeuwerik en grauwe kiekendief.

GroenLinks wil

PERSPECTIEF VOOR DE BOER

1. De provincie versnelt de transitie naar natuurinclusieve landbouw.
2. GroenLinks wil dat de provincie de boeren helpt bij het versnellen van de transitie van dierlijke naar plantaardige eiwitten.
3. De provincie versnelt de extensivering van de landbouw. De provincie kijkt daarbij niet alleen naar het oplossen van de stikstofproblematiek, maar koppelt dat breder aan de opgaven voor herstel van biodiversiteit, water en klimaat.
4. Boeren en natuurontwikkeling gaan hand-in-hand. De ontwikkeling en het onderhoud van natuur wordt een substantiële inkomstenbron voor agrariërs.
5. Bodemtransitie: een gezonde bodem betekent gezondere en kwalitatief betere producten, waarbij minder gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden.
6. De mineralenkringloop is cruciaal voor een gezonde bodem. Biograndstoffen (groene afvalresten) worden niet meer verbrand, maar gaan terug naar het land of worden hergebruikt om de kringloop sluitend te maken.
7. Beter dierenwelzijn: afbouw van de intensieve veehouderij, minder dieren per hectare en dieren in de wei.
8. Stimulering biologische landbouw: we willen minimaal 10% biologische landbouw vanaf 2026 (nu 3%). Waarbij we een verwerkingsbedrijf voor (biologische) akkerbouwproducten (aardappelen, wortels) naar de provincie Groningen willen halen.
9. Meer stimuleren van lokale initiatieven zoals: Herenboeren, voedselbossen, Land van Ons.
10. Meer stimuleren van innovatie in suikers, zetmeel, eiwitten, hennep, vlas en vezels als grondstof voor een groenere economie en voor een toekomstbestendige agro-keten in Groningen.
11. Wij nemen de consument mee in de omschakeling, bijvoorbeeld door schoolkinderen te betrekken bij duurzame vormen van landbouw en gezond eten.
12. We staan alleen duurzame visserij toe in de Waddenzee.
13. Gedeputeerde voor eiwit- en bodemtransitie.
14. De provincie werkt samen met gemeenten aan behoud en herstel van een basiskwaliteit natuur.

RUIMTELIJKE ORDENING EN LANDSCHAP

15. Samen met gemeenten meer groen (bomen en struiken) aanplanten in steden en dorpen en bossen in het buitengebied, waar dat past.
16. Alle bermen langs provinciale wegen ecologisch beheren door anders en minder vaak te maaien. Gemeenten stimuleren om hetzelfde te doen langs gemeentelijke wegen.
17. Karakteristieke landschapselementen zoals dijken, wierden en houtsingels aanwijzen en beter beschermen, net zoals met het cultureel erfgoed al gebeurt.
18. In de nieuwe Omgevingsvisie kiest Groningen voor het hanteren van strenge normen voor luchtkwaliteit, geluid, geur en lichthinder.
19. De provincie gaat meer werk maken van het herstellen van stilte en duisternis in Groningen; zowel in het buitengebied (wegverlichting, verlichting van stallen) als binnen steden en dorpen (verlichting bedrijven en sportterreinen).
20. De 'verdozing' van het landschap wordt tegengegaan door minder nieuwe bedrijventerreinen aan te leggen (alleen als er geen ruimte meer is op bestaande bedrijventerreinen) en door nieuwe bedrijfsgebouwen beter in te passen in het landschap.

21. De nog aanwezige ruimte in Groningen wordt gekoesterd; meervoudig en intensiever ruimtegebruik wordt gestimuleerd en nieuwvestiging van omvangrijke bedrijven met weinig arbeidsplaatsen, zoals megadatacentra, wordt afgewezen.
22. Nu er door de uitkoop van veehouders wegens de stikstofproblematiek meer boerderijen leeg komen te staan, worden de mogelijkheden voor andere bestemmingen voor agrarische bouwkavels verruimd.
23. De woningnood leidt er toe dat veel nieuwe woningen gebouwd moeten worden. Bij voorkeur gebeurt dit door inbreiding, waardoor het groene buitengebied wordt gespaard. Nieuwbouw vindt met name plaats op plekken die goed zijn te bereiken met het openbaar vervoer en sluit goed aan op de behoeften: veel sociale huurwoningen, woningen voor éénpersoonshuishoudens en levensbestendige woningen voor ouderen.
24. Aan energieparken (zon en wind) worden strenge kwaliteitseisen gesteld met betrekking tot de inpassing in het landschap en aan de biodiversiteit.

KLIMAATADAPTATIE: WATER ALS LEIDEND PRINCIPE

25. Met agrariërs, waterschappen en andere belangenpartijen zet de provincie in op regionale (water)gebiedsplannen.
26. Waterschappen en gemeenten stimuleren anders om te gaan met regenwater (infiltreren in de bodem) en vuil water te scheiden van schoon water.
27. Samen met de waterschappen de veenweide, vismigratie en groenblauwe dooradering verder uitwerken, met biodiversiteit en vismigratie als leidraden. Te beginnen met het “Van Veen tot Zee” project (de groene corridor tussen de Onlanden en het Lauwersmeer, langs het Reitdiep).
28. Op geschikte zilte gebieden langs de kust de teelt van zilte gewassen stimuleren.
29. Water vasthouden in de bodem en in natuurgebieden.
30. De rioolwaterzuiveringsinstallaties en -overstorten moeten worden aangepakt, zodat er geen belastende hoeveelheden stoffen meer in het oppervlaktewater terecht komen.
31. GroenLinks wil een stimuleringsregeling om bij nieuwbouw op drinkwater te besparen door hemelwater op te vangen voor bijvoorbeeld toiletdoorspoeling en tuinbesproeiing.

WADDENZEE, BIODIVERSITEIT

32. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt in Groningen op korte termijn afgemaakt en aangevuld met brede ecologische verbindingen tussen natuurgebieden.
33. De actieplannen voor weidevogels en akkervogels in Groningen worden door de provincie volop ondersteund, ook financieel, en worden de komende jaren uitgevoerd.
34. Lokaal predatiebeheer kan, waar aangetoond dat het echt nodig is, als middel worden ingezet ter bescherming van weidevogels.
35. Bescherming van de functie van hoogwatervluchtplaatsen en broedkolonies van wadvogels, o.a. door beperking van betreding van de kwelder.
36. De capaciteit voor en inzet op handhaving van natuur- en milieuwetten wordt vergroot.
37. GroenLinks zet zich in voor het realiseren van een vliegverbod voor recreatieve vormen van vliegen boven natuurgebieden en weidevogelkerngebieden (voor drones en luchtballonnen).
38. GroenLinks is tegen plezierjacht en verwelkomt de wolf.
39. Houtkap wordt zoveel mogelijk beperkt en er worden meer bomen aangeplant langs wegen en erven en in de vorm van houtsingels en bossen.
40. Om de natuur in de Dollard te verbeteren willen we het probleem van een troebele Dollard aanpakken, bijvoorbeeld door meer slib in de landbouw af te zetten.
41. GroenLinks wil dat de provincie de bestrijding van invasieve planten gaat aanpakken, daar deze tot steeds meer problemen leiden voor mens, natuur en economie.

HOOFDSTUK 3. DUURZAME MOBILITEIT

Goede bereikbaarheid is een basisbehoefte. Of je nu naar school of werk reist, boodschappen gaat doen, of een avondje uit wilt: we hebben mobiliteit nodig. Maar de manier waarop we reizen moet anders. De klimaatcrisis eist een transitie naar schone mobiliteit, terwijl ons straatbeeld nog gedomineerd wordt door de auto. Fossiele brandstof wordt schaarser en door de huidige energiecrisis stijgen de prijzen alleen maar verder. Dit vergroot het probleem van mobiliteitsarmoede, dat reizen niet meer te betalen is en men daarom niet meer mee kan doen in de maatschappij. Door corona is onze manier van reizen veranderd: mensen moeten het recht hebben thuis te werken, maar tegelijkertijd het recht op bereikbaarheid behouden. Nu is de tijd voor verandering, dus het is aan ons om mobiliteit opnieuw vorm te geven. GroenLinks wil dat goede mobiliteit voor alle Groningers toegankelijk is. Daarom maken wij duidelijke keuzes en zetten we in op schoon en betaalbaar vervoer voor iedereen!

BEWEGINGSVRIJHEID DOOR KETENMOBILITEIT

Te lang heeft het idee bestaan dat je in de provincie Groningen, zeker op het platteland, zonder auto nergens komt. GroenLinks wil af van deze autoafhankelijkheid. Daarom zetten we in op de 'modal shift': we zorgen ervoor dat mensen de fiets en het openbaar vervoer als eerste vervoersmiddel gaan zien. De basis hiervoor blijft het huidige hoogwaardige netwerk van bussen en treinen. Dit houden we op peil, zowel op drukke lijnen als in de kleinere dorpen. Hierbij blijven we de landelijke overheid verantwoordelijk houden voor financiële ondersteuning van het regionale openbaar vervoer. We breiden de huidige strategie van ketenmobiliteit (combinatie van verschillende mobiliteitsvormen) verder uit, zodat elke Groninger met schoon vervoer comfortabel door de hele provincie van voordeur tot voordeur kan reizen. Daarom willen we meer hubs (overstapplaatsen) realiseren, waar mensen opstappen op een robuuste OV-verbinding of verder reizen per fiets, (elektrisch) deelfervoer of hubtaxi. We zorgen ervoor dat elk dorp beschikt over elektrisch deelfervoer, waarvan de gemeenschap zelf eigenaar is. Naast de beschikbaarheid van een goed netwerk aan verbindingen, zorgen we er ook voor dat fiets en openbaar vervoer de goedkoopste vorm van vervoer zijn. Via lagere prijzen zorgen we ervoor dat de bus en trein beter betaalbaar worden. Daarnaast helpen we actief om mensen met een smalle beurs weer op weg te krijgen. Samen met gemeenten zetten we een doelgroepenbeleid op, waardoor het openbaar vervoer voor iedereen financieel toegankelijk wordt.

SCHOON EN TOEGANKELIJK VERVOER

Goede bereikbaarheid is toekomstbestendig en voor iedereen. Daarom kiest GroenLinks voor schoon en toegankelijk vervoer. We zorgen ervoor dat alle bussen en treinen in de provincie op hernieuwbare brandstof rijden. Verder maken we het openbaar vervoer geschikt voor alle soorten reizigers en nemen we reisbeperkingen zoveel mogelijk weg. Voor dagelijkse reizen stimuleren we het gebruik van de (elektrische) fiets als alternatief voor de auto. Wanneer de auto nog wel noodzakelijk is, schakelen we over op elektrisch. Ook maken we voldoende laadpalen voor elektrische fietsen en auto's beschikbaar, in het bijzonder op strategische plekken zoals hubs en treinstations. Voor benzine- en dieselauto's heffen we een eerlijke prijs: 'de vervuiler betaalt' via hogere provinciale opcenten. Voor lange afstanden en internationaal reizen zetten we in op de trein. Luchtvaart is vervuilend en Groningen Airport Eelde te klein voor een serieuze bijdrage aan de verduurzaming ervan. Verder is het vliegveld verlieslijdend en levert niets op voor de regio. GroenLinks wil daarom dat GAE gesloten wordt.

INVESTEREN IN MEER VERBINDINGEN

Wij zetten in op eerlijke bereikbaarheid. Binnen de provincie betekent dit investeren in meer reismogelijkheden voor onze inwoners. Daarbuiten gaan we voor meer spoorverbindingen met onze buurregio's, de Randstad, en met de rest van Europa. Groningen heeft een fantastisch netwerk van doorfietsroutes, die de stad verbindt met omliggende kernen. Dit gaan we uitbreiden om ook (grote) kernen in het Ommeland beter bereikbaar te maken. Ook leggen we meer brede, recreatieve fiets- en voetpaden in het landschap aan, zodat inwoners en toeristen op aangename wijze kunnen genieten van de Groninger natuur, omgeving en dorpen. Voor GroenLinks is de tram dé manier om de Stad beter bereikbaar te maken voor onze inwoners. Het doortrekken van het spoor naar Stadskanaal als Nedersaksenlijn ontsluit de Veenkoloniën verder per spoor en zorgt voor een snelle verbinding met het oosten van Nederland. Daarnaast zien we Groningen als de ontbrekende schakel tussen de Randstad en Scandinavië op het Europese hogesnelheidsnetwerk. De Lelylijn vormt via Drachten, Heerenveen, Emmeloord en Lelystad een snelle verbinding naar Amsterdam. Door deze spoorlijn aan te sluiten op de Wunderline naar Leer, Oldenburg en Bremen zorgen we voor een internationale sneltreinverbinding naar Hamburg en Scandinavië. We zien de auto niet als toekomstgerichte oplossing en zullen daarom geen geld investeren in extra asfalt.

DE MENS OP ÉÉN IN DE OPENBARE RUIMTE

De openbare ruimte is van iedereen, dus moeten we deze ook voor mensen inrichten. Voor GroenLinks betekent dit minder plek voor de auto en ruim baan voor de fiets, spelende kinderen, en meer natuur. We zorgen ervoor dat alle mensen veilig gebruik kunnen maken van de straat, paden en wegen. Fietspaden worden verbreed en het fietsnetwerk wordt geschikt gemaakt voor verschillende soorten fietsers: snel voor forenzen en sporters, veilig en comfortabel voor mensen met een beperking, ouderen en scholieren. Samen met gemeenten gaan we ervoor zorgen dat wegen in dorpskernen, gemengde wegen in het landschap en sluiproutes op parallelwegen langs de provinciale weg auto-luw gemaakt worden, zodat fietsers de ruimte hebben. Daarnaast verwerken we goedertransport en pakketbezorging zoveel mogelijk in de mobiliteitsketen, zodat het hoge aantal vrachtwagens en bezorgbusjes afneemt of wordt vervangen door fietsbezorgers. Ook zorgen we ervoor dat hubs makkelijk bereikbaar zijn per fiets. We gaan actief het fietsgebruik stimuleren, terwijl we ook meer aandacht besteden aan het veilig gebruik van elektrische fietsen en speedpedelecs. Bij investeringen in (fiets)infrastructuur kiezen we voor circulaire en natuurinclusieve bouw en gebruik van duurzame materialen. Tot slot luisteren we naar wensen uit de gemeenschap en ondersteunen initiatieven die het mobiliteitsbeleid nog leuker, makkelijker en gezonder maken!

BEWEGINGSVRIJHEID DOOR KETENMOBILITEIT

1. We behouden het huidige hoogwaardige busnetwerk en investeren in verdere uitbreiding van het aantal en de frequentie van lijnen om de bereikbaarheid in de provincie te vergroten. Hierbij leggen we vooral nadruk op dagelijks vervoer van forenzen en scholieren/studenten, maar hebben we ook oog voor toeristische trekpleisters als Lauwersoog en Bourgtange.

2. We willen een hub in of nabij ieder dorp of wijk. Om de overstap voor de reiziger comfortabel te maken, maken we op alle hubs voldoende fietsenstallingen, voorzieningen en deelvervoer beschikbaar.

3. In dorpen en op hubs maken we vormen van deelmobiliteit beschikbaar, zoals elektrische deelauto's of deelfietsen. We zetten hierbij in op lokaal eigenaarschap in plaats van commerciële exploitatie.

4. Samen met werkgevers, grote organisaties en onderwijsinstellingen zetten we de spreiding van mobiliteit voortvarend door en stimuleren we het reizen naar het werk per fiets en openbaar vervoer.

5. De provincie pakt een actieve rol in het op-

richten van collectieve doelgroep-regelingen tussen de Groninger gemeenten. Hiermee willen we het openbaar vervoer financieel toegankelijk maken voor mensen met een smalle beurs en zo mobiliteitsarmoede tegengaan.

6. Het regionale openbaar vervoer verkeert door de coronacrisis in financieel zwaar weer. We blijven een beroep doen op Rijksoverheid en landelijke politiek om verantwoordelijkheid te nemen voor het financieel ondersteunen van openbaar vervoer in de provincies.
7. Kapotte bruggen moeten door Rijkswaterstaat zo snel mogelijk hersteld worden. Het belang van fietsers en voetgangers moet zwaarder wegen dan het vaarverkeer. Tijdelijke vervangende voorzieningen zijn daarom noodzakelijk.

SCHOON EN TOEGANKELIJK VERVOER

8. We zorgen ervoor dat het bus- en treinvervoer in de provincie uiterlijk in 2030 emissieloos is. Voor vrachtschepen en veerboten stimuleren we de overschakeling op duurzame brandstoffen zoals waterstof.
9. Groningen Airport Eelde heeft geen toegevoegde waarde. Vliegen is geen duurzame vervoersmethode. De provincie streeft naar sluiting en beëindiging van de financiële ondersteuning van het vliegveld.
10. We realiseren een netwerk van voldoende elektrische oplaadpunten en vulpunten voor waterstof. Zo zorgen we voor een laadinfrastructuur die passend is bij duurzame en toekomstbestendige mobiliteit.
11. Totdat rekeningrijden in 2030 wordt ingevoerd, verhogen we de belasting voor diesel- en benzineauto's. De opbrengst wordt gebruikt voor investeringen in openbaar vervoer en fiets.
12. Alle bussen, treinen en hubtaxi 's worden probleemloos bruikbaar voor mensen die leven met een fysieke of geestelijke beperking, of neurodiversiteit.

INVESTEREN IN MEER VERBINDINGEN

13. GroenLinks wil de tram terug in Groningen. Hiermee willen we de bestaande bus- en treinverbindingen ontlasten en extra reismogelijkheden realiseren voor Stad en Ommeland.
14. We verbeteren de bereikbaarheid per fiets tussen dorpskernen. Het netwerk van doorfietsroutes wordt uitgebreid met de verbindingen Groningen-Assen, Groningen-Harkstede-Hoogezand, Winschoten-Pekela-Veendam, Delfzijl- Appingedam-Ten Boer en Musselkanaal-Stadskanaal. Ook kijken we waar huidige routes doorgetrokken kunnen worden.
15. We realiseren een snelle spoorverbinding naar de Randstad met de Lelylijn via Drachten, Heerenveen, Emmeloord en Lelystad. We trekken deze verbinding verder door naar Bremen, Hamburg en Kopenhagen, zo krijgt Groningen een internationale snel-treinverbinding naar Scandinavië.
16. De Wunderline wordt zo snel mogelijk gerealiseerd als sneltrein naar Leer, Oldenburg, en Bremen.
17. De treinverbinding Veendam-Stadskanaal wordt als Nedersaksenlijn doorgetrokken naar Ter Apel, Emmen en uiteindelijk Enschede. Een aansluiting op het Duitse spoor is ook mogelijk.
18. We stimuleren recreatief fietsen en wandelen in de provincie door de aanleg van nieuwe toeristische routes door het natuurlandschap en de Groninger dorpen. Ook verbeteren we de beleving op bestaande (fiets)paden door het aanbrengen van kunst, bomen en andere natuur.

DE MENS OP ÉÉN IN DE OPENBARE RUIMTE

19. We zetten ons in voor autoluwe gemengde binnenwegen, parallelwegen, en ruimte voor de fiets binnen de bebouwde kom. Zo willen we de veiligheid voor fietsers vergroten. Hierbij zoeken we actief de samenwerking met gemeenten.
20. We maken ruimte voor de fiets en voor de verschillende soorten fietsers. We verbreden drukke fietsroutes, zodat er plek is voor iedereen. Samen met gemeenten maken we de wegen naar dorpskernen en hubs veilig en goed toegankelijk voor fietsers.
21. Vrachtvervoer en pakketbezorging worden zoveel mogelijk gebundeld met het openbaar vervoer. Om het aantal vrachtwagens in de straat te verminderen, zetten we in op overslag en vervoer van goederen via hubs en pakketbezorging per fiets. Ook gaan we experimenteren met het koppelen van pakketbezorging en busverbindingen.
22. We zetten campagnes en lesprogramma's op die het gebruik van de fiets stimuleren en veilig gebruik van elektrische fietsen en speedpedelecs verbeteren.
23. We onderzoeken op welke provinciale wegen een maximumsnelheid van 60 km/u of andere (fysieke) aanpassingen toegepast kunnen worden om de veiligheid te bevorderen.
24. Duurzame en natuurinclusieve infrastructuur wordt de norm. Bij de aanleg van fietspaden of wegwerkzaamheden worden alleen circulaire materialen en technieken gebruikt. Bij het aanleggen van nieuwe bushaltes en hubs worden groene bushokjes de standaard en zorgen we voor voldoende fietsenstallingen.

HOOFDSTUK 4: EEN EERLIJK EN SOLIDAIR GRONINGEN

Van Wad tot Stad; zo'n 600.000 mensen vinden hun thuis in onze provincie. Dat zijn 600.000 mensen met verschillende achtergronden, voorkeuren, wensen en behoeften. GroenLinks wil dat iedereen in onze provincie mee kan doen en er een prettig thuis vindt. Daarvoor zijn een aantal dingen absoluut nodig. Een leefbare omgeving met voorzieningen die voor iedereen bereikbaar zijn, toegankelijke gezondheidszorg, betaalbare woningen, voldoende culturele en recreatieve voorzieningen en een provincie waarin geen ruimte is voor discriminatie of uitsluiting op welke grond dan ook.

We willen dat er eindelijk vaart gemaakt wordt met de afronding van de gaswinningsproblematiek, zodat er een eind komt aan de slepende schade-afhandeling en versterking en elke Groninger in een veilig huis kan wonen. Op een aantal terreinen ligt de primaire zeggenschap op de thema's die hiermee samenhangen bij de gemeenten of het Rijk. Dit betekent echter niet dat wij als provincie achterover willen zitten. Wij willen blijven zoeken naar waar wij een bijdrage kunnen leveren en hoe wij verbetering kunnen bereiken. Kortom, wij streven naar een provincie waarin het mentale en fysieke welzijn van onze inwoner voorop staat.

LEEFBAARHEID

Groningen is een diverse provincie waarin pittoreske landelijke gebieden worden afgewisseld met meer stedelijke en dichtbevolkte gebieden. Er was sprake van sterke krimp in bepaalde gebieden van onze provincie, waardoor de leefbaarheid onder druk stond. Inmiddels is de krimp aan het matigen, maar leefbaarheid blijft altijd een aandachtspunt. Daarom is GroenLinks voor forse investeringen in de leefbaarheid van onze provincie. We willen de buitengebieden groen en aantrekkelijk voor recreatie en natuurinclusieve landbouw houden en maken, terwijl we in de stedelijke gebieden en dorpen willen kijken waar en hoe we tegemoet kunnen komen aan de groeiende vraag naar betaalbare woningen.

ENERGIEARMOEDE

Energiearmoede is een urgent en nijpend probleem. Veel mensen komen in de problemen omdat ze de energierekening niet meer kunnen betalen of zien zichzelf gedwongen op allerlei manieren te besparen op hun energieverbruik. Vanuit het Rijk is er inmiddels een regeling getroffen waardoor mensen met een kleinere beurs compensatie kunnen krijgen. GroenLinks wil een structurele oplossing voor dit probleem.

GEZONDHEID EN TOEGANKELIJKE ZORG

De provincie Groningen kent grote verschillen als het gaat om de beleving van gezondheid. Inwoners van de gemeenten Groningen en Westerkwartier zijn over het algemeen meer tevreden over hun gezondheid dan inwoners in andere gemeenten. Helaas scoren bepaalde gemeenten erg slecht op de indicator 'gezondheid' van de Brede Welvaartsmonitor.

GroenLinks wil dat alle inwoners van de provincie Groningen een gezond leven kunnen leiden, fysiek én mentaal. Daarom is op ons initiatief de provincie begonnen met het monitoren van de effecten van ons beleid op de gezondheid van onze inwoners. We willen dit verder uitbreiden. De gezondheid van Groningers moet centraal komen te staan in het denken en handelen van onze provinciale bestuurders. Toegankelijke zorg is daarbij een absolute vereiste. Helaas laat de toegankelijkheid van de zorg in onze provincie op veel plekken te wensen over. Dat vinden wij onacceptabel.

DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Elke Groninger moet de kans krijgen het leven vorm te geven zoals gewenst.

Als provincie willen wij een tolerant en solidair klimaat creëren voor onze inwoners, waarin geen ruimte is voor buitensluiting en discriminatie. Veel van het beleid op het gebied van diversiteit en inclusie valt onder de gemeenten, maar als provincie kunnen we op dit gebied niet zomaar achterover leunen.

Onze provincie speelt een belangrijke rol bij de opvang van asielzoekers in Nederland, onder andere door de aanwezigheid van een aanmeldcentrum in Ter Apel. GroenLinks wil dat asielzoekers die recht hebben op een verblijf in Nederland hierover zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen, zodat deze mensen goed begeleid kunnen worden om volwaardig deel te kunnen nemen aan onze maatschappij.

Hierbij streven wij naar kleinschalige opvang en woningtoewijzing verdeeld over de provincie, zodat integratie en acceptatie eenvoudig kunnen plaatsvinden.

In alle gevallen willen wij een humane opvang van asielzoekers, ongeacht in welk stadium van het asielproces zij zich bevinden. Dit betekent toegang tot goede sanitaire voorzieningen, medische hulp en uiteraard voldoende slaap- en eetgelegenheid. Wij vinden het belangrijk hierin samen met de Groninger gemeenten en de rijksoverheid op te trekken om te zorgen voor een evenwichtige bijdrage van alle provincies en gemeenten aan de opvang van asielzoekers.

BRUISENDE CULTUUR EN CULTUUREDUCATIE

Een avond naar een concert, een bezoek aan een museum, het volgen van muziekles: allemaal zaken die het leven voor veel mensen een stuk prettiger maken maar die niet voor iedereen vanzelfsprekend zijn. Tijdens de coronacrisis heeft de culturele sector zware klappen gehad. Het culturele leven krabbelt weer op, maar heeft onze steun nog steeds hard nodig.

De provincie Groningen verstrekt subsidies aan een groot aantal belangrijke culturele instellingen in onze provincie. Musea, muziekscholen, festivals; wij dragen er graag ons steentje aan bij. We vinden het echter ook belangrijk dat de provinciale subsidie niet alleen toegankelijk is voor de grote spelers, maar ook voor kleinere cultuurmakers die met hun initiatief een ander geluid laten horen. Cultuur moet er zijn voor iedereen.

AFHANDELEN GASWINNING

Afbouw van het gebruik van fossiele energie staat voor ons gelijk aan het stoppen van de gaswinning in Groningen. De gemaakte afspraken komen we na en dat betekent dat we stoppen met de gaswinning in het gasjaar 2023. Dit betekent niet dat het gevaar voor onze inwoners is geweken. De ondergrond in Groningen blijft naar verwachting nog tientallen jaren instabiel. Veel inwoners ondervinden hiervan nog steeds de gevolgen. Met betrekking tot de gaswinning is sprake van een grote achterstand in de versterkingsoperatie en veel stroperige procedures. Dit proces moeten we zien te doorbreken. Wij gaan hierbij uit van het vertrouwen dat we hebben in de gedupeerden, waarbij snelle en correcte afhandeling van schade en herstel voorop moeten staan.

Wij willen een proef met het geheel zelfstandig afhandelen van kleinere schades tot een bedrag van € 10.000, -. Gedupeerden kunnen dit op declaratiebasis laten uitvoeren, waarbij steekproefsgewijs controles plaatsvinden om het proces te optimaliseren.

Eventuele nieuwe subsidie- en compensatieregelingen zullen gestandaardiseerd worden opgezet, waarbij toekenning gaat op basis van vertrouwen en niet op basis van complexe aanvraagssystemen. Uitgangspunt is ook hierbij het terugwinnen van vertrouwen in het uitvoeringssysteem.

Wij willen een betere afstemming tussen de versterkingsoperatie en stads- en dorpsvernieuwingsplannen. Versterken moet geen doel op zich zijn: het gaat om een toekomstbestendige, veilige woon- en leefomgeving in onze provincie. Het kan niet zo zijn dat er in straten of wijken sociale ontwrichting ontstaat door grote verschillen in behandeling en uitvoering.

Met betrekking tot het Nationaal Programma Groningen willen we voorkomen dat deze middelen gebruikt worden als financieel verlengstuk van reguliere projecten zoals die door gemeenten en provincie worden uitgevoerd. Projecten moeten zichtbaar en toegankelijk zijn voor de inwoners en onze inwoners moeten er duidelijk en tastbaar baat bij hebben voor de lange termijn.

Het stoppen met de gaswinning betekent ook dat er geen financiële opbrengsten meer zijn voor de overheid. Wij gaan onder geen enkel beding akkoord met een finale afkoop-som voor onze provincie ter compensatie van alle door de bewoners geleden schade. Na alles wat aan het licht is gekomen tijdens de parlementaire enquête willen wij naast erkenning, dat alle schade en versterking betaald wordt door de Rijksoverheid en andere veroorzakers.

De provincie staat pal voor haar inwoners en spant zich daar waar mogelijk in als boegbeeld en verbinder in deze lastige processen.

GroenLinks wil

LEEFBAARHEID

1. Het makkelijker maken om alternatieve manieren van wonen (Tiny Houses, ombouwen van leegstaand agrarisch erfgoed) te realiseren in de gebieden waar de provincie het voor het zeggen heeft.
2. Het makkelijker voor mensen maken om, wanneer ze dat willen, hun huizen te splitsen of te delen met anderen in de gebieden waar de provincie het voor het zeggen heeft.
3. Wil gemeenten, waar nodig, financieel helpen bij het opknappen of transformeren van belangrijke voorzieningen. Juist nu veel gemeenten het financieel zwaarder hebben, moet de provincie deze taak op zich nemen. Een verantwoordelijkheid die we moeten dragen om de leefbaarheid van onze provincie op peil te houden.

ENERGIEARMOEDE

4. Samen met onze inwoners willen wij kijken hoe er te besparen valt op de energierekening door, als eerste stap, energiecoaches in te zetten. Deze coaches kunnen tips geven en meedenken hoe er te besparen valt op de energierekening.
5. De meest effectieve manier van het tegengaan van energiearmoede is het verduurzamen van huizen, zodat het energieverbruik en dus ook de energierekening, blijvend omlaag gaat. Wij willen dat dit voor onze inwoners kosteloos of in ieder geval betaalbaar gebeurt.
6. Wij willen een pilot waarbij onze provincie samen met de vier gemeenten waarin energiearmoede het meeste voorkomt, een plan van aanpak met corporaties opstelt voor de verduurzaming van hun woningvoorraad. 70% van de energiearmoede komt voor bij huurders van een corporatiewoning, daar moet de grootste slag geslagen worden.
7. GroenLinks wil dat de provincie intensief in contact blijft met gemeenten om te kijken of zij de energiearmoede voldoende tegen kunnen gaan en, waar gewenst, hen (financieel) helpen en aanvullen. □ zie ook thema “Energietransitie - Eerlijke energie voor iedereen”

GEZONDHEID EN TOEGANKELIJKE ZORG

8. Wij willen dat de provincie stelselmatig monitort op de gezondheidseffecten van haar beleid en in elke beslissing die ze neemt, de gezondheidseffecten op inwoners meeneemt in haar overwegingen.
9. We willen dat er de komende collegeperiode duidelijk en tastbaar gezondheidsbeleid met heldere doelen wordt geschreven en ook dat één of meerdere bestuurders en ambtenaren zich volledig met dit thema gaan bezig houden.
10. We willen dat de provincie haar positie in het Preventie-Overleg-Groningen continueert en intensief samen blijft werken met alle partners in dat overleg.
11. We willen concrete doelen op het gebied van preventieve gezondheidszorg.
12. We willen dat de huidige Zorgkaart doorgezet wordt en dat de provincie bij onwenselijke situaties alles op alles zet om deze te verbeteren en zo een centrale spil vormt tussen zorgaanbieders, zorgverzekeraars en het Rijk.
13. We willen in de provincie een toegankelijke, onafhankelijke en bovengemeentelijke klachtenregeling voor cliënten die zorg afnemen van thuiszorgorganisaties en huishoudelijke hulp.

DIVERSITEIT EN INCLUSIE

14. We willen dat er concreet beleid wordt geschreven door de provincie over wat de provincie wil doen op het gebied van inclusie en wij willen dat dit thema gekoppeld wordt aan een gedeputeerde, die zich samen met ambtenaren over dit thema zal buigen. Intensief overleg vanuit de provincie met gemeenten over wat de gemeenten concreet doen of kunnen doen op het gebied van inclusiebeleid en waarin wij als provincie een verbindende en aanjagende rol hebben.
15. Jaarlijks stil blijven staan bij de Dag tegen Discriminatie en Racisme (dit gebeurt momenteel al door een voorstel van GroenLinks), waarin niet alleen volksvertegenwoordigers, maar al onze inwoners betrokken worden. Te denken valt aan evenementen, lezingen, concerten of workshops waar inwoners gratis aan mee kunnen doen.
16. Een sterke en stelselmatige samenwerking tussen provincie en het Meldpunt Discriminatie Groningen. Dat kan ons inlichten over waar en waarop er gediscrimineerd wordt binnen onze provincie en of er, vanuit de provincie of gemeenten, beleidsmatig in te grijpen valt.
17. Binnen onze eigen organisatie zorgen voor een evenredige diverse afspiegeling van onze maatschappij in ons personeelsbestand.
18. Zoals nu al wordt stilgestaan bij de dag tegen Discriminatie en Racisme willen we ook dat er wordt toegewerkt naar evenementen tijdens Ketikoti, Coming Out Day en andere dagen waar diversiteit en inclusie centraal staan.
19. Menswaardige opvang van asielzoekers in onze provincie.

BRUISENDE CULTUUR EN CULTUUREDUCATIE

20. Wij willen dat de provincie bij het verstrekken van de subsidies eisen blijft stellen aan initiatiefnemers op het gebied van naleving van de 'fair-practice code' (eerlijke betaling) en oog heeft voor diversiteit en inclusie.
21. Het bedrag dat een maker uit moet geven voordat hij in aanmerking komt voor provinciale subsidie wordt verlaagd of blijft zoals het nu is. Dit zorgt ervoor dat ook 'kleinere makers' recht blijven houden op subsidie.
22. Elk kind moet in aanraking kunnen komen met muziek, theater of kunst. Daarom bieden we financiering aan instellingen voor cultuureducatie.
23. We blijven erfgoedinstellingen ondersteunen, zodat onze mooie borgen, gebouwen en monumenten in gezonde staat blijven.

AFHANDELEN GASWINNING

24. Wij starten een proef met het zelfstandig afhandelen van schades tot een bedrag van 10.000 euro.
25. Nieuwe financiële regelingen gaan uit van vertrouwen in plaats van complexe aanvraagssystemen.
26. De inwoners in Groningen moeten zichtbaar voordeel hebben van de projecten in het Nationaal Programma Groningen.
27. Bestuurlijk zet de provincie zich in het gasdossier in als boegbeeld van alle inwoners en verbinder tussen alle instanties en organisaties.
28. Bij de evaluatie van het gaswinningsdossier willen wij naast erkenning en versnelde schadeafhandeling en versterking, ook een ruimhartige vergoeding voor alle gedupeerden.

HOOFDSTUK 5. DUURZAME ECONOMIE

Een economie van de toekomst betekent duurzame banen voor iedereen. Werkgevers moeten zich inzetten voor brede welvaart. Economische ontwikkelingen moeten hand in hand gaan met het behouden en beschermen van ons landschap en de natuur. Ook moeten economische ontwikkelingen afgestemd worden op de klimaatdoelstellingen. Ecologie en economie zijn voor GroenLinks onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dat betekent dat we werkgelegenheid en bedrijven die aansluiten bij de verduurzaming van onze leefomgeving verwelkomen.

De provincie Groningen blijft koploper in de energietransitie. Dat betekent dat de werkgelegenheid in die sector groot blijft. Op dit moment is er een tekort aan technisch personeel. Het is daarom van groot belang dat er wordt samengewerkt tussen onderwijs en het bedrijfsleven, zodat we de beste mensen opleiden voor de aanwezige banen. We kijken hiervoor naar alle opleidingsniveaus: reguliere opleidingen zoals het praktijkonderwijs en MBO en alle andere vormen van onderwijs. Specifiek voor zij-instromers of mensen met een beperking bieden wij kansen door passende cursussen en verkorte opleidingen aan te bieden. Voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt willen wij daarnaast coachingprogramma's aanbieden, zodat ze met een toekomstige baan weer volwaardig deel kunnen nemen aan de arbeidsmarkt. Voor werkgelegenheid die verdwijnt door het stoppen van de gaswinning zullen we inzetten op het omscholen van werknemers.

Nieuwe bedrijven moeten zich daar vestigen waar ze elkaar kunnen aanvullen en versterken. Dit naar het voorbeeld van de vele bedrijven in de groene chemie nabij de haven van Delfzijl. Daarnaast is het van belang om bedrijven daar te vestigen waar dit past bij bestaande logistieke voorzieningen, zoals wegen, spoorlijnen, kanalen en havens. Zowel voor de aan- en afvoer van producten, maar ook het bereikbaar zijn voor medewerkers. Evenals in de landbouw willen we korte ketens, lokaal produceren en verwerken, waarbij er geen overlast is voor onze inwoners door bijvoorbeeld geur, licht of geluid.

GroenLinks is van mening dat er voldoende vrije bedrijfsruimte aanwezig is in onze provincie voor nieuwe bedrijven. Bestaande bedrijventerreinen willen we verder verduurzamen en vergroenen om ze aantrekkelijk te maken voor nieuwe en bestaande bedrijven. Daken van bedrijven voorzien we daar waar mogelijk van zonnepanelen. We zorgen bomen, struiken en plekken om water op te vangen. In onze provincie is geen ruimte voor nieuwe vervuulende bedrijven.

GroenLinks wil mijnbouwactiviteiten die de leefbaarheid van de inwoners ernstig aantast, zoals gas- en zoutwinning, in de provincie stoppen. De provincie kan alleen mede-eigenaar of aandeelhouder zijn van bedrijven die circulair zijn, een neutrale ecologische footprint hebben óf in het netto productieproces bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen.

Vrijtijdseconomie

Groningen is de provincie waar de toerist kan genieten van natuur, landschap en ruimte. Onze provincie is met zijn grote diversiteit aan landschappen zeer aantrekkelijk voor de toerist, wat betekent dat er kansen zijn voor onze werkgelegenheid. De provincie ondersteunt de marketing zodat toeristische ondernemers hierop in kunnen spelen. Toeristische activiteiten worden ontwikkeld vanuit respect voor natuur en landschap. Vrijtijdseconomie wordt georganiseerd door Groningers voor zowel de toerist van buiten de provincie als voor Groningers zelf. Immers, een fijne omgeving om in te recreëren draagt bij aan de brede welvaart.

GroenLinks wil

DUURZAME ECONOMIE

1. Nieuwe economische ontwikkelingen sluiten aan bij de energietransitie.
2. Bedrijventerreinen worden duurzaam en energieneutraal.
3. Bedrijven vestigen zich daar waar bestaande infrastructuur aanwezig is.
4. Voor vervuilende bedrijven is geen ruimte in onze provincie.
5. De provincie moet beter toezicht houden op afvalverwerkende bedrijven, op het zo circulair mogelijk werken en op voorkomen dat er te veel afval opgeslagen wordt, waarbij risico op brand ontstaat.
6. GroenLinks wil dat er meer wordt ingezet op circulaire economie.
7. Coachingprogramma's voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.
8. Iedereen is welkom op de Groninger arbeidsmarkt, we maken geen onderscheid op welke manier dan ook.
9. GroenLinks wil geen gaswinning of andere mijnbouwactiviteiten in de provincie.
10. De provincie participeert actief in de toeristische promotie.
11. In de provincie Groningen is geen ruimte voor nieuwe hyperscale datacenters.

HOOFSTUK 6. BESTUREN VAN ONDEROP EN FINANCIËN IN BALANS

De plannen die wij presenteren in dit verkiezingsprogramma beïnvloeden de leefomgeving van onze inwoners. GroenLinks is van mening dat dit een verbetering is van de leefomgeving en dat dit leidt tot meer welzijn en een betere toekomst, brede welvaart. Belangrijk is we dat we onze inwoners meenemen in de verschillende transitie om draagvlak te creëren en te behouden. Zonder participatie wordt het lastig om de gewenste transitie plaats te laten vinden.

BESTUREN VAN ONDEROP

De provincie moet haar inwoners proactief informeren, soms zelf, maar vaak ook in samenwerking met andere partijen zoals gemeenten. Een goede afstemming is hierbij van groot belang, zodat inwoners zich niet overvallen voelen en er ruimte is voor echte inbreng. De referendumverordening is hierbij één van de instrumenten die ingezet kan worden door de inwoners van de provincie Groningen. Informatie moet daarnaast laagdrempelig beschikbaar zijn en afgestemd worden op de verschillende doelgroepen.

FINANCIËN IN BALANS

Het besturen van de provincie vraagt om goede financiën, Inkomsten en uitgaven in balans. Daar waar onze plannen geld kosten zullen we op zoek moeten naar inkomsten. Naast de rijksbijdragen biedt op dit moment met name de motorrijtuigenbelasting mogelijkheden om inkomsten te genereren. Omdat veel taken door het rijk zonder overheveling van budgetten aan lagere overheden zijn overgedragen, willen we kijken naar vormen van belastingheffing door de provincie, gericht op deze taken, waarbij het besteedbaar inkomen van onze inwoners niet onder druk mag komen te staan.

Activiteiten van de provincie op het gebied van vergunningverlening en andere noodzakelijke werkzaamheden dienen altijd kostendekkend te zijn. De provincie past goed op het aanwezige vermogen door risicovolle beleggingen te mijden. Daarnaast investeert de provincie op geen enkele wijze in sectoren die op welke wijze dan ook milieubelastend of dieronvriendelijk zijn.

SAMENWERKEN

Op veel terreinen werkt de provincie samen met gemeenten, omdat taken elkaar overlappen of elkaar aanvullen. Van groot belang hierbij is dat deze samenwerking op basis van gelijkwaardigheid plaatsvindt, waarbij zowel bij de provincie als de gemeenten voldoende kennis en ervaring aanwezig is. De provincie bewaakt dit proces zorgvuldig en zal gemeenten helpen daar waar kennis en ervaring in het gedrang komt.

WIJ WILLEN BESTUREN

Ons verkiezingsprogramma biedt oplossingsrichtingen voor de huidige crises. We kunnen dit niet alleen; we zullen de samenwerking opzoeken met andere politieke partijen om samen de idealen van de Groningers verder vorm te geven. Een groot aantal stemmen op GroenLinks zal betekenen dat we een zwaarder stempel op deze oplossingen kunnen drukken. Wij willen een progressief provinciebestuur dat echt keuzes durft te maken voor de toekomst. Keuzes die op de korte termijn niet altijd leuk zullen zijn, maar die zullen leiden tot een verbetering van de brede welvaart, waarbij verbetering van natuur en milieu voorop staan.

Wij willen hierbij naar een provinciebestuur waar voldoende ruimte blijft om in te springen op actuele ontwikkelingen. Dus geen dichtgetimmerd beleid voor een periode van vier jaar, maar veel meer richtinggevend beleid, zodat we in de komende vier jaar vooruit kunnen kijken naar een veel langere periode van politiek stabiel bestuur in onze mooie provincie.

GroenLinks wil

BESTUREN VAN ONDEROP EN FINANCIEN IN BALANS

1. Vroegtijdige en volwaardige participatie van inwoners bij ontwikkelingen die invloed hebben op hun woon- en leefomgeving. Bijvoorbeeld door “De Expeditie Participatie”.
2. De provincie wil gemeenten die volwaardige partners kunnen zijn.
3. Een coalitie waarin ruimte is voor nieuw beleid.
4. Meer financiële en inhoudelijke vrijheid voor de provincie, minder afhankelijkheid van de rijksoverheid.

ONZE KANDIDATEN

1. Melissa van Hoorn	26. Gerda Steenhuis
2. Nadja Siersema	27. Jan Wessels
3. Stephanie Bennett	28. Aart Jan Langbroek
4. Bas de Boer	29. Musetta Blaauw
5. Hendri Meendering	30. Jeffry van Hoorn
6. Jan van Loenen	31. Frederiek de Bruine
7. Gerie Ebeltjes	32. Mario Post
8. Aartjan Feitsma	33. Kees Lueks
9. Jeroen Hut	34. Femke Douma
10. Jannieke Roelfszema	35. Roshano Dewnarain
11. Rianne ten Veen	36. Valérie Verheggen
12. Maarten Meijering	37. Harrie Miedema
13. Ivan Huizinga	38. Arlette Dewnarain
14. Benjamin Hofstra	39. Wiebe van der Ploeg
15. Els Struiving	40. Sophie Middelhuis
16. Hilbert Koppenol	41. Eize Hoomoedt
17. Roelof Lanting	42. Annemiek KleinJan-Uneken
18. Floris Drent	43. Erik Schipper
19. Nico Falke	44. Anne Marie Smits
20. Femke Folkerts	45. Henk Bakker
21. Niek Peters	46. Mirjam Wijnja
22. Ilse Martens	47. Philip Broeksma
23. Gabe Penninga	48. Glimina Chakor
24. Sam Veeman	49. Arjen Nolles
25. Elly Knevelman	50. Nienke Homan